

BESEDNIK.

Kratkočasen in podučen list za slovensko ljudstvo.

Izhaja 20. vsakega mesca.

Velja celoletno 2 gld. — polletno 1 gld.

List 6.

V Celoven 20. junija 1876.

Leto VIII.

Večernica.

Kak' milo bliščiš se večernica zlata,
Me vabiš na prosto, zaperta so vrata;
Čez prozor le samo tvoj kras občudujem.
In tebi v slavo to pesmico kujem.

Ko solnce že koplje v globocem se morji,
Prisvetiš ti milo na daljnem obzorji;
Kak' s tvojo svitlobo slepiš mi očesa!
V tebi, se zdi mi da vidim nebesa.

Migljaš mi premilo, mi serce razgrevaš,
Ko Stvarnika modrega moč razodevaš.
Pripel, ki te gor je na nebo visoko,
Ko stvaril je svet iz nič z mojstersko roko.

Le sveti še dalje otrokom nam Eve,
Ko vidimo tebe, pozab'mo vse reve;
Ti zdiš se nam, da si nebeška vrata,
Preljuba, presvitla, večernica zlata.

P.

Sabinka, slovenska junakinja.

Povest iz začetka XV. stoletja.

(Spisal Andrejčkov Jože.)

(Dalje.)

Ta čas, ko se je to godilo, plazila sta se po hosti proti Radgonskemu gradu dva človeka. Čeravno sta se pri vsakem koraku pazno ozirala in poslušala, stopala sta vendar urno po stermini gori.

„Vid, sedaj pa le urno“, pravi prvi svojemu tovarišu, ki je nekoliko zadej ostal. „Ti lezeš, kot bi polža jezdaril. Podvizaj se, nimava dosti časa zamujati.“

„Te presnete korenine so mi vedno na poti“, pravi ta, „da se pri vsakej stopinji spodtaknem.“

Bila sta sedaj ravno pod zidom, ki je vert obgrajal.

„Konrad!“ pravi Vid, „ne vém, če bo drog dosti dolg, da bi splezala čez; zid je visok.“

„Bo, bo,“ odverne ta ter privleče velik drog, ki ga je imel skritega v gosti travi za zidom.

„Ali če bi naju zasledili, ne bova mogla tako berž uteči. Drog ti spodmakne, pa si na tleh. Ko bi se ta-le peklenska vrata hotela odmakniti, bilo bi varnejše.“ In pri tej priči vpré se Vid s herbtom v mala durica, ki so deržala na vert. Pa kdo vé po kakej čudi, vrata se odpró in Vid pade, kakor je dolg in širok na vert.

Konrad, ki je že prislonil drog, da bi splezal na zid, ni se mogel načuditi tej prikazni. „Ali znaš čarati, ali kaj li, da se ti duri same odpirajo?“ pravi smeje se.

„Hudič vé, so li duri tako slabe, ali sem jaz nocoj tako močen! Majč-kino sem se vperl, pa so koj odjenjale. Še komolec sem si potolkel, ko sem padel.“ —

Po vseh štirih se splazita na vert in od ondot pod okno one stanice, kjer je videl Konrad, da hrani grajska gospa svoje bogastvo.

Lestva, ki je ležala pod steno na tleh, prišla jima je ravno prav. Vid jo pristavi k oknu in Konrad se splazi, varno poprijemaje vsaki klin, na okno, katero kmalo odpré z vajeno roko, ter zleze v sobo.

Vid je čakal spodaj. — Precej dolgo je terpelo, preden se prikaže njegov tovariš zopet k oknu.

„Ali imaš vse?“ prša spodaj čakajoči potihoma.

„Nekaj imam; ali le pribite omare nisem mogel nikakor odpreti.“

„Sedaj pa glej, da se skobacaš doli; znal bi kdo priti.“

Pa bodi si, da je óni gori po bogatem plenu ves omamljen premalo pazil, ali pa je bil res kaki klin pri lestvi že slab, nakrat mu zmanjka stopinje in tat pade z viška na tla, da se je vse streslo.

„Počasi, počasi!“ pravi Vid nekoliko glasno, „ti si neumen, vse boš poderl. Glej, ko bi kdo prišel, potlej pa imava.“

Počasi se spravi padli na noge ter jame rentočiti, kako ga boli v križu in da si je roko spahnil. — Zdaj zalajajo na dvorišču psi in po gradu se začuje vpitje: „Tatjé so tukaj, pomagajte! Na vertu so!“

Hlapci, nekateri komaj na pol oblečeni pridervé oboroženi s sekirami, sulicami in kar je kdo v naglici zgrabil, na vert, pa tatova sta jo bila že unesla. Popolnoma pozabivši bolečin v križu in spahnjene roke, vlikne jo Konrad skozi vertne duri v gozd in Vid tikoma za njim. —

„Kje je Ožbe?“ popraševali so hlapci in tekali okrog iskaje tatov mislé, da so se morda poskrili kje na vertu.

„Vse zastonj!“ oglasi se eden hlapcev. „Tatjé so že šli bog te obvaruj! Sam pes jim je odperl duri, ki so bile tako trdno zaklenjene!“

„Ali Ožbe, Ožbe! kje je Ožbe?“ kričali so vsi. „Straže mora razpostaviti po vsem gradu in nekaj hlapcev poslati za tatovi, daleč še ne morejo biti.“ Pa vse klicanje in iskanje bilo je prazno, Ožbeta ni bilo najti nikjer. —

7. Sodba in kazen.

O tedanjih časih, ko so bili kmetje še v oblasti plemenitašev, niso bile sodnije še tako vredjene, kot dan današnji. Grajščak je bil tako rekoč sam svoj gospod in lahko je počel s svojimi podložnimi, kar se mu je poljubilo ne prašaje dosti, ravná li pravično ali krivično. Po starih gradovih vidijo se še dan današnji podzemlske kleti, ki so bile nekdanj jetnišnice, kamor so zapirali grajščaki vjete sovražnike in uporne podložne. Plemenitaš je bil ob enem poglavar in sodnik v svojem okrožji, in kedor je kaj zakrivil, obsodil ga je naglo in pahnil v ječo, iz katere je nesrečni malokdaj zopet prišel na beli dan. Ako je bil deželni vladar pošten mož ter mu je bilo kaj mar za svoje podložne, skušal je tudi takova samovlastna ravnanja plemenitašev zatirati in kmetom kolikor mogoče žalostni stan zljajševati; ako pa je bil ptujec, kar se je takrat žalibog! čestokrat zgodilo, niso mu bile dosti mar reve zatiranega ljudstva, temuč je raji ustrezal volji svojih plemenitašev, ako je hotel, da so mu služili zvesto in ga podpirali s svojimi vojaki v bojih zoper unanje napadnike. Stan ubozih kmetov je bil takrat res žalosten, ker so bili njihni gospodje večidel brezserčni ptujci, ki so se vsilili v deželo, ter jim ni bilo mar za blagor svojih podložnih. — Komur se je godila krivica, ni je imel nikjer poti, kjer bi se bil mogel pritožiti, temuč je moral voljno terpeti, kar mu je naklonila osoda. Ni čuda toraj, da se je takrat mnogo kmetov, ki so bili že siti težkega jarma, poskrilo v gozde, ondi pričeli tolovajsko življenje in jeli napadati zlasti posamezne grajščine, katerih gospodarjev niso mogli terpeti. Plemenitaši so bili toraj sami krivi, ako so bila pota povsod nevarna in so tolovaji hudo razsajali po deželi.

O Radgonskem grajščaku se sicer to ni moglo terditi. Njegovi dedje bili so tudi ptujci, ali sedanji grajščak bil se je popolnoma podomačil in s svojimi podložnimi precej milo ravnal. Kmetje so to tudi dobro spoznali ter mu bili verno vdani, in nikedar se ni čulo, da bi se bili kaki nemirneži polotili grada. Ni čuda toraj, da je napravil omenjeni dogodek mnogo hrupa po gradu, in da se je gospodarja poprijela nekaka nezaupnost do svojih podložnih. —

Bilo je pervikrat v Ožbetovem življenji, da ni slušal svoje skerbne rednice, ki ga je tolikanj opominjala, naj se ne peča z Dobičkovo hišo. Kerčmar ga je bil tako preslepil in premotil, da je raje verjel njemu, nego ženi, ki ga je odgojila in toliko let skerbela za-nj.

Ono popoldne proti večeru, ko so že grajščak in hlapci odjezdili, mislil si je Ožbe najlepšo priliko obiskati Dobičkovo kerčmo, kjer je bil že vselej sprejet, kot prihodni zet. Hlapci so bili že opravili svoja dela, in ker je bila noč merzla, zbrali so se v družinski sobi in ondi uganjali svoje šale in norčije.

Ker se Ožbe ni mislil dolgo muditi pri Dobičku ter ni hotel, da bi vedeli hlapci njegovo pot, odpravi se skozi mala vrata na vertu, odkoda je deržala

steza proti mestu. Vrata so se samo znotraj zaklenila, toraj jih Ožbe ni mogel zunaj zapreti, ampak jih samó pripré za seboj, potem pa jo urno maha prek gozda v mesto.

Pa pri pijači in veselih pogovorih čas prej mine, nego si človek misli. Mestni čuvaj je že na dolgo kričé naznanjal dvanajsto uro, ko se je Ožbe nekoliko vinski vračal domu. — Vrata na vert bila so priperta, kot prej, in Ožbe nič hudega se nenadjaže zleze potihoma noter.

„Stoj!“ zagermi mu v tem trenutku ostri glas nasproti in dva hlapca mu zastopita pot s prekrizanima sulicama.

„Kaj čéta vidva tu?“ pravi Ožbe nekoliko osupnjen, nekoliko jezen, da ga ta dva človeka zalezujeta.

„Na straži sva!“ odverne eden hlapcev, ki se koj umakne spoznavši grajskega valpeta.

„Kdo vama je ukazal tukaj stražiti? Spravita se spat. Na me vama ni treba paziti.“ pravi Ožbe in kri mu stopi v obraz.

„Gospod so nama ukazali!“ odverne oni kratko.

„Kteri gospod?“ čudi se mladeneč. „Menda se vama sanja, ali pa sta pijana. Kaj niso danes odšli z grofom Štubenberškim v Gradec?“

Pa so se vernili. Roparji so jih napadli in zeló ranili. V gradu pa so bili tatjé in menda gospej vso omaro do čistega izpraznili. Ti nemerkaji so jo dobro izvohali, da so se lotili ravno gospejinega bogastva, lahko bodo sedaj brez skerbí živeli. Nekoliko nerodno bo, da tebe ni bilo doma; povsod smo te iskali in klicali, pa izginil si bil nakrat, kot bi se bil v zemljo vderl. Gospod so že tudi prašali po tebi.“

Ožbeta obide merzel pot, ko sliši to strašno novico. Vest mu je očitala veliko krivico, da je pustil vertna vrata odperta, skozi ktera so gotovo prilo-mastili tatjé v grad, in dobro je spoznal, da se ta reč ne bo srečno izšla. — Ves omoten taval je dalje po vertu na dvor in odtod v svojo sobo. Oblečen vleže se na postelj, pa celo noč ni ga zatisnil očesa. Strašne misli so mu rojile po glavi, videl je, da je on mnogo kriv, in s težkim srcem je pričakoval prihodnega dne. —

„Ali ne bi bilo dobro“, pravi eden onih hlapcev na vertu, ko Ožbe odide, „da bi kdo stražil pri njegovej sobi? Nemara uide. Da ga nič prida ne čaka, ker je grad tako slabo varoval, si sam lahko misli.“

„Čemu ga bova stražila“, odverne mu tovariš nevoljno, „mar ti je kdo ukazal? Kar pa ti ni rečeno, v to se nikar ne sili! Dovelj je, da morava vso noč čuti in tukaj prezebat, sedaj bi pa rad še ondi na dvorišču čepel do dne. Jaz pojdem koj spat, ko pride versta na druga dva hlapca, v palce me že sebe, da jih skoraj ne čutim.“ —

Solnce je posvetilo drugo jutro izza gor, pa njegóvi žarki so bili nekako vodeni, mračni.

Radgonski grajšček je sedel černo derže se v sobi v velikem naslonjaču; kajti zavoljo rane se ni upal na vlažni jutranji zrak, kot drugekrati.

„Hlapci naj pripeljejo Cigana gori!“ veli strežaju, ki je ravno prinesel v sobo grajščakovo obleko in orožje, ki ga je zunaj snažil. — Ta urno odide.

Kmaló potem priženó štirje hlapci, dobro oboroženi s sulicami in meči, zvezanega Cigana v sobo ter se razpostavijo na okrog, da bi bili koj pripravljeni, ko bi hotel Cigan pobegniti.

Grajščak opaše meč v znamenje svoje plemenitiške oblasti, ogleduje temno nekaj časa Cigana, ki je nekako prederzno stal pred njim ter se malomarno oziral po sobi, — potem pa pravi z ostrim glasom: „Ti si eden izmed onih roparjev, ki so nas včeraj zvečer napadli v gozdu, jeli?“

Cigan pokima z glavo in nekako zaničljivo namerdne obraz.

„Ali veš, kaj te sedaj čaka?“

Cigan zmaje z ramama ter molči.

„Govori sam, kaj si zaslužil s svojim hudodelstvom! Vidiš, tukaj je nož še ves kervav, s katerim si me ranil“, pravi grajščak in pokaže Ciganu na mizi ležeči nož.

„Gospod, ne vem koliko sem zaslužil“, odverne Cigan poredno režé se, „ker me óni še ni plačal, ki me je najel.“

„Kdo te je najel? Govori ti črni grešnik, sicer te ukažem pri tej priči obesiti na grajskem obzidju, da boš bengljál v strašilo svojim tovarišem, in orli bodo obirali tvoje kosti.“

„Tako neusmiljeni gospod vendar ne bodo“, reži se Cigan, „sedaj je mraz zunaj na vetru, posebno če je človek tako slabo oblečen, kot jaz. Kaj pa bi potem tudi moji otroci počeli, imam jih toliko, da vsem še imena ne vem.“

„Sedaj se boš še šalil, ti černuh?“ zadere se grajščak nad njim. „Govori pravim, kdo te je podkupil!“

„Vaš valpet“, pravi Cigan, ki se je menda nekoliko zbal grajščakove jeze, ali pa je upal s to zvijačo zdrav peté odnesti.

„Lažeš!“ zagermi zopet gospodar nad njim. „Moj valpet ni takov hudobnež, dobro ga poznam. To zvijačo si si izmislil.“

„Verjemite ali nehaite. Sam mi je dal oni nož, da bi vas ali pa Štubenberškega grofa s poti spravil.“

Grajščak pogleda bolj natanjko nož in zdelo se mu je nekoliko, da ga je res že videl pri Ožbetu; tudi hlapci so poterdili, da je njegov.

„Zaprite Cigana v ječo v stolpu!“ zapové potem hlapcem, „nekaj dni naj se pokori ondi ob suhem kruhu in merzli vodi, potlej pa prejme zasluženó kazen na vislicah. Sedaj mi koj pripeljite Ožbeta!“

Cigan slišati svojo obsodbo hoče še nekaj povedati o nekakem beraču, pa hlapci mu ne pusté časa ter ga potisnejo naglo skozi duri in odženó v ječo.

Koj potem priženó Ožbeta v sobo.

S pobešeno glavo bled, kot zid, stal je grajski valpet pred svojim gospodom. Ni si mu upal pogledati v oči.

„Ali veš Ožbe,“ prične grajščak po kratkem molku z nekoliko mehkejo a vendar resno besedo, „zakaj sem te poklical?“

„Vém!“ odverne Ožbe s slabim glasom.

„Zakaj?“

„Zarad moje neprevidnosti.“

„Je to vse?“

„Vse, gospod!“ povzame Ožbe z nekakim resnim glasom in oči mu zažarijo.

„Čigav je ta nož?“ pravi na to grajšček ter mu pokaže še okervavljeni nož.

Ožbe ga bolj natanjko pogleda in koj ga spozná. V glavi se mu jame verteti in toliko, da ni omahnil in se zgrudil na tla. Rad bi bil govoril, ali ni je mogel pripraviti besede na jezik.

„Hlapci! povejte vi, poznate ta nož?“ oberne se gospodar do stražnikov.

Kakor okamneli stali so ti. Imeli so radi Ožbeta, nihče si ni upal pričati zoper njega.

„Govori!“ zapové potem grajšček ostreje Ožbetu. „Je li to tvoj nož? Komu si ga dal?“

„Dá, moj je,“ priterdi Ožbe. „Ali jaz ga nisem nikomur dal, delj časa pa ga že pogrešam.“ —

„Glej Ožbe,“ prične potem gospodar, „jaz sem te najbolj čislal med vsemi služabniki, in bolj sem se zanašal na te, kot na vse druge. Ali pravica se mora zgoditi, jaz nisem kriv tvoje nesreče. Lej, vse priča zoper tebe! Ti si podkupil Cigana, da bi umoril mene, ali pa Štubenberskega grofa, sam si mu izročil ta nož. Pa Bog naju je obadva še čudovito obvaroval. Ti edini si vedel za ključ od vertnih vrat. Kakor veš, nismo jih nikdar odpirali in nikdar ni nihče hodil to pot iz grada. Sinoči se je to pervikrat zgodilo. Ti si tudi edini vedel, kje hrani gospá svoje dragocenosti, ki so jej ukradene. In ko so bili tatjé v gradu, ni te bilo doma. Hlapci so te iskali in klicali po vseh kotih. Kje si bil?“

„Bog v nebesih vé, gospod, da sem jaz nedolžen,“ pravi Ožbe ves pobit. „Kako je prišel nož v Ciganove roke in kdo je pokradel v gradu, jaz toliko vem, kot za svojo zadnjo uro. Niti se nisem dotaknil gospejinih dragocenosti, niti stregel po vašem življenji, kakor gotovo živim. Tudi je bilo prvič to nesrečno noč, da sem zapustil grad natihoma ter se poslužil stranske poti skozi vert v mesto, kjer sem prebil ves čas v kerčmi pri Dobičku.“

„Dobiček imá malo zaupanja pri ljudeh“, reče grajšček, „ako nimaš boljših prič.“

„Boga v nebesih in svojo nedolžnost!“ pravi Ožbe videti, da vse opravičevanje nič ne pomaga.

„Ta reč se mora še bolj očitno pokazati,“ pravi grajšček. „Nočem, da bi se komu krivica godila. Ta čas pa mora Ožbe v ječo, pa ne k Ciganu, ampak posebej.“

Videlo se je hlapcem, kako težko jih stane to gospodovo povelje izvršiti. Molčé so spremili Ožbeta skozi vrata ter ga gnali v ječo in marsikteri si je nevolje grizel ustnje. Drugi posli na dvorišču pa so žalostno zerli za svojim valpetom; kajti ljubili so ga, ker jih ni nikdar zatožil gospodarju ter

jim je marsikaj pregledal. Nihče ni hotel verjeti, da bi bil Ožbe s hudodelci v kakej zvezi in ta ali uni si je mislil: „Škoda fanta! Ko bi le mogel ubežati iz ječe in se skriti v gore!“

Ožbetova ječa je bila temna, majhena beznica, vsa vlažna in zaduhla. Samo eno oknice je imela, ki je držalo proti Muri, pa še to je bilo tako ozko, da bi bil človek komaj pest skozi pomolil. Na beg ni bilo nikakor misliti.

Ves potert zgrudi se Ožbe na kup smerdljive slame, ki je bila nastlana v kotu mesto postelje. Sam ni vedel, se mu li sanja, ali je resnica, kar se ž njim godi. Temna ječa ga ni tolikanj mučila, nego sramota, da so ga obdolžili razbojništva, tatvine. V tej samoti se je vest živeje oglasila. Očitala mu je pregreho, da ni slušal stare žene, ki ga je svarila in mu dobro hotela. Spoznal je, da je prav za prav vse njegove nesreče kriva Dobičkova hiša. O kako se je kesal, kako bi bil rad v trenutku vse popravil, odpovedal se za vselaj Dobičku ter prosil staro Špelo odpusčenja, pa kes je bil prepozen. V tej nadlogi padel je na kolena ter jel goreče moliti k Bogu, ki je edini vedel njegovo nedolžnost. In molitev mu je zljajšala britkosti, vlila mu tolažbo v srce. Molitev ga je pokrepčala.

(Dalje prihodnjič.)

Semen Prokofjevič Vlasov.

(Po ruskem spisal J. Steklasa.)

(Konec.)

VI.

Bil je oddan k nekemu vinskemu trgovcu — zakorenjenemu praznovercu izmed staroobredcev. Sedeč v vinskem hramu videl je Semen, da je smola, s katero oblivajo butilke, podobna drevesnej. Oduševljen še od poprejšnjega poskusa in njenega učinka, vendar ni mogel najti temu vzroka, dokler ga ni nekdo opazil, kako se zanima s trenjem smole z volneno kerpo, ter mu povedal, da je knjiga, imenovana fizika, ki razjasnuje vse take pojave v prirodi. Vlasov se je neizrečeno razveselil, tekel precej v prodajalnico to knjigo kupit ter dal za-njo vso svoto srebrnih denarjev, ki jih je zaslužil. On je hranil svoj zaklad na najskritejem mestu, in v enem letu se je naučil celo „kratko fiziko“ na pamet. Nekoliko krat je skušal delati poskuse, ali on je bil pod vednim nadzorom svojega gospodarja, ki ga je nazadnje vendar vlovil pri čitanju le-te (po njegovem mnenju) bogu protivne knjige ter mu jo precej vzame in verže v peč, čitatelja pa ostro kazni za to, ker se je že v mladosti odstranil s pravega pota.

Tako strogo postopanje proti temu nauku ni iztrebilo Vlasovu strasti za fiziko, temuč ga je še bolj navdušilo, predzame si, da bode sedaj opreznije ravnal. Malo po malo si je nakupil nekaj knjig o tej stroki. Skerbno se ž njimi skriva ter si pridobi sčasoma, brez vsake druge pomoči temeljne pojme o fiziki in lučbi. Ali zopet nesreča, gospodar je našel knjižnico njegovo in

ko vidi kup le-teh vražnih knjig, kakor je on mislil, zbal se je serda božjega, ko bi še dalje imel pri sebi takega vražarja ter ga odpravil nazaj v vas pod stražo svojih zemljakov. Niti z radostjo niti z veseljem so ga sprejeli roditelji. Njegovi so se ž njim trapili, znanci pa se mu čudili. Mnogo truda ga je stalo, da je dobil dovoljenje za odhod v Petrograd. Prišel je sicer v mesto, ali tukaj je dobil komaj službo pri nekem kerčmarju, kajti ko ta čuje o njegovih vražjih poskusih, ni ga smel nobeden rojakov in znancev vzeti v službo. Nekoliko let je služil v gostilnici ter je vsako minuto porabil v učenje prirodoslovja. Vse denarje, ki jih je mogel zbrati, rabil je za poskuse, za nakup nekterih inštrumentov in drugih fizikalnih priprav. Gospoda, ki je opazila slučajno njej nezapopadljive stvari, posebno nektare, čudne poskuse, začela je pripovedovati o njem; kot o strašnem čarovniku: vsled tega je bilo zapovedano, Semena vjeti in ga vtekniti med vojake. Poprašavši staro gospo za dovoljenje, ukovali so ga v Peterburgu v železje in pod stražo pripeljali v vas. Zastonj se je trudil zaperti dokazati nedolžnost svojega početja: njemu niso verovali, njega niso poslušali. Videč žalostno osodo, vporabil je Vlasov strah in praznoverje za osvobojenje iz teh težkih okoliščin. Po sreči je prinesel s seboj iz Petrograda košček fosfora, in temu se je imel zahvaliti za rešitev. Po noči, ko so stražarji njegovi zadremali, pogasil je on tiho ogenj ter napisal s fosforom na steno, pri katerej je spal, z debelimi čerkami: „Ne obupaj Semen!“ Eden stražarjev, opazivši sijanje nad Vlasovim, zbudil je drugega in vsi so pobegnili v strahu k starosti. Zdaj se je vsa vas prepričala, da Semen derži z nečistim duhom; ali ta okoliščina in grožnje, ki jih je včasih nalašč izgovarjal, spravile so v strah tudi njegovo bojazljivo gospodarico. Ona ga je dala nagovarjati, da naj ne obči z nečistim duhom. Ko vidi uspeh svoje zvijačnosti, se hlini s kesanjem in s tem doseže svobodo in dovoljenje iti zopet v Petrograd. In da bi bolj moški postal, prisilili so ga oženiti se in mlado ženo pustiti na dvoru za poroštvo dane oblube.

VII.

Prišedši tretji pot v Petrograd, poskusil je vse načine, kako bi mogel lažje uspeti v izučanju lučbe in fizike, in kako bi mogel uspešno skrivati zanimanje pred svojimi zemljaki, ki so ga skrivaj sledili in opazovali. Za tega delj je ustanovil milarsko tovarnico, kjer je mogel zraven izdelovanja raznih verst mila, mirisnih vod, mazil, dosta srečno in mirno za dolgo časa zanimati se z lučbinimi poskusi. Na zadnje mu je tudi ta zvijača spodletela: zvedelo se je, da on ni zaradi mila, nego Bog zna zaradi česa čudnega, naredil tovarnico in da je hotel ž njo odverniti namere svojih zemljakov — starovercev. Zvedevši, da ga hoče oblast na javnem vloviti ter ga zopet drugikrat vkovnega odpraviti v vas za vojaka, pokončal je Semen skrivaj svojo malo tovarnico ter se postavil pod pokroviteljstvo znanega peterburškega fabrikanta, kateremu je dajal svoje izdelke in kateri ga je pozval k sebi v službo, ko je videl njegov navaden dar in znanje v lučbi. Precej mu je bila izročena lučbarna, s posebno narejenimi pečmi, preskerbljena z vsemi pripravami, orodjem,

strojevi in rudami, s stvarmi iz živalinjstva in bilinstva, potrebna pri lučbenih poskusih: le-to je bil verhunec sreče za Vlasova! On je živel pri tvorničaru kakor v raju, izvršil mnoge lučbine proizvode njegove tvornice ter iznašel nekoliko odkritij. Eno od teh odkritij je bilo, da se kovine, ravno kakor tudi samo sirovo železo, mnogo lažje tope v vmerenem žaru vsled primese zemelj in nekterih drugih stvari, in da se iz litega železa more mnogo koristnih predmetov narediti, vse to je rodilo v fabrikantu srečno misel predložiti ravnateljstvu vlivanje železnih krogelj, mesto svinčenih. Tvorničar je prejel od gosudarja lepo nagrado za tako važno odkritje.

VIII.

Vlasov preplašen, da bi mogel pasti zopet v roke svojim zemljakom, sklene, prositi obrambe pri vladarju. V spomladi l. 1810 je podal on Veličanstvu (ko se je vladar sprehajal po fontanki) najponižnejo prošnjo. V njej je prosil milosti, da ga prištejejo državnim učencem medicinsko-kirurgične akademije, da bi se mogel izuriti v teh znanostih, katere je on poznal že sam deloma iz lučbe, deloma iz prirodoslovja. Vladar je zapovedal ministru narodne prosvete odpeljati prositelja na izpit v medicinsko-kirurgično akademijo in njegovej prošnji zadostiti, ako se bode sposoben pokazal. Profesorji so se začudili obširnemu in temeljitemu znanju tega mladega moža, priznali vsi veliko njegovo nadarjenost in enoglasno pričali, da bode akademija ž njim dobila koristnega delalca. Vsled tega so sprejeli Vlasova precej v akademijo, in profesor Šerer mu je izročil že tretji dan po njegovem vstopu v akademijo opravljanje dolžnosti učenega lučbarja, ali mojstra, ki se je baval z lučbenimi proizvodnjami pri svojem lučbenem kabinetu in akademičnem laboratorju.

IX.

Zdaj je stopil Vlasov na novo pozorišče, kjer je mogel pokazati svojo duševno nadarjenost, in utolažiti svojo strast v lučbi. Tukaj je spoznal ne samo to, kar je bilo takrat po Evropi znano o tej znanosti, temuč iznašel je sam mnogo umnih in koristnih sprememb, dodatkov in celo nekoliko odkritij. On je izumil pripravljane drage barve pri denarnem dvoru iz stvari, do tega časa za nič porabnih; novi način dobivanja in sestavljanja soliterske kiseline in mnogo drugih reči. On je sestavil izvrstni firnež iz saudala (les) in drugih najcenejših stvari, in ultramarin (barva), boljsega od nemškega in za polovico ceneje, kakor so ga dozdaj kupovali iz inozemstva. On je iznašel tudi način barvanja sukna in drugih tvarin, in sicer na tak način, da barva ni nobenkrat pobledila, in tudi berzo belenje platna. Z eno besedo, na kar koli je obernil Vlasov svoje zanimanje, — v vsem je vspel, iz vsega dobil korist. Tako, na primer, je učil delati črnilo iz ostankov pri čiščenju kovin na denarnem dvoru, kar so poprej izmetavali v velikej množini brez vsake porabe. Iz podobnih tvarin je prigotavljal on tudi prekrasno črnilo za čišme in druge stvari.

Lastnosti dobre domačice.

(Sestavil in spisal K—m—.)

(Dalje.)

Govoriti nam je dalje o nabožnosti dobre domačice, to je o njenem vedenju, ki tiče čast božjo.

Najboljša učilnica našega življenja nam je terpljenje: v tej učilnici postanemo godni za boljša, višja čuvstva; v nadlogah se ravno izučimo, da bolje obračamo življenja dragi čas in krepkeje izpolnujemo nalogo, ki nam jo je postavila višja, nedosegljiva moč. Odpró se nam oči, da gledamo globejše in bistrejše v prej skrito nam ravnanje in sodimo pravičnejše večkrat zasluženó osodo.

V enacih britkih urah naj ne obupa vestna domačica, nikar naj ne toži njegove premudre previdnosti, nikar ne dolži najpravičnejšega po pregledljivi svoji modrosti.

Dobra domačica se ima vdeleževati s serčnim veseljem bogočastnih zborov, v katerih se serce odterga od vsakdanjega hrumenja in se spočije v tihi molitvi pri svojem Bogu. Nekako notranjo potrebo čuti vsak, le količkaj veren človek, vsaj enkrat v tednu, da odloži posvetne marnje, nekoliko v se pogleda in se resno povpraša, kaj da je počel med tednom in da prosi višjo moč za milostno sodbo pregreškov. Človekovo serce nekako ložeje diha, kakor bi se težek kamen odvalil; zopet si upa zaupljivo obrniti oči proti nebu; novo okrepčan zapusti vežo božjo in nastopi z večjo skerbjo in novimi silami svojega poklica delo.

Nabožnost je silno treba pravej domačici, ki ima nalogo lepo zernce tudi v malih serčkih vpologati. Nabožnost pa ne obstoji v sami molitvi ali v samem obiskovanji božje hiše, temveč v vsem, kar smo Bogu dolžni, ko človeki in kristjani, v vsem, kar nas z Bogom v tisto tolažbe polno zvezo spravlja in v nas obuja pravo vero, trdno upanje, ognjeno ljubezen. Hoče li biti domačica nabožna, ni potreba, da hodi vedno s pobešenimi očmi, z žalostnim obrazom, s skrivnostnimi čertami na čelu; odkrito, jasno obličje, čisto veselo oko, proti vsacemu prijazno vedenje so boljša znamenja tacega serca kajti veselega žertovalca ljubi Bog! Delo domačice naj sladi in vodi nabožnost, kajti:

Kdor hoče živeti
In srečo imeti,
Naj dela veselo
Pa moli naj vmes:
Zvonovi, zvonite!
K molitvi vabite,
Ker prazno je delo
Brez žegunja z nebes! —

Potrudi se toraj, slovenska domačica, da tudi v tem najvišjem oziru postaneš vzor dobre matere, ki neprenehoma in neprestano za duševni blagor svoje družine, svojih otrok skerbi in skerbeti mora.

Z molitvijo pa naj bode — kakor nam tudi ravno omenjene pesniške verstice priterjujejo — združeno delo in to marljivo in zdatno delo.

Staro je izkušstvo, da vsako delo — ne samo duševno, temveč tudi telesno — na jutro bolj od rok ide, kakor, če je že solnce visoko nad gorami. Rana ura, zlata ura!

Za to se vsacemu priporočuje, da zgodaj in za rano ustaja in to velja posebno tudi domačici. Če družina ve, da je domačica zgodaj na nogah, da vse sama vreduje, sama povsodi pripomaga, bode tudi družina gledala, da bode pravem času pri poslu in da marljivo in točno spolni svoje dolžnosti; S tem se pridobi mnogo časa — in čas je enak zlatu. Žalibog se dandanes mnogokrat najde ravno nasprotno, domačice se pogostoma zanašajo na posle same in ti niso vedno zanesljivi in vestni. Pa, če ima tudi domačica izkušene, vestne posle, naj vendar ne odjenja od ranega vstajenja in to že zaradi same sebe in zaradi družine, ki lahko tudi nemarna postane, če zadobi nemarno gospodarico; in pri najbolji družini in najboljih poslih ni treba nikoli zabiti: da več učitina dva očesa gospodinje nego deset poslovih rok!

Koja domačica se do 8. ali 9. ure po blazinah in perji valja ter najlepši in ugodnejši čas prespi, mesto da bi šla gledati in pripomoči ali v kuhinjo, v sobe, na vert, na polje i. t. d. — ta naj bo preverjena, da lahko s perja na slamo pade. Brihtna, veselega serca naj nam vstane domačica ter naj na rano jutro s pesnikom po družini zakliče:

Poglejte! sosed uže kosi,
Prav jasno nebo je;
Zaspanci, da vas sram kar ni,
Le berž vzdignite se! — —
Fantiči vstanimo, tri slišal sem bit',
Vodirje nalijmo in pojďmo kosit! —

Ni nam lepšega, nego če se dojde v kako hišo, ali pohištvo, pa se vidi, da je že vse lepo čisto in v redu. Samemu se nasmeje serce. Človek opazujoči precej sklepa — in to po vsej pravici —; ova domačica, gospodarica te hiše mora biti kaj pridna in marljiva ženka; vsa čast njej!

Čistota in red pa nista priporočbe vredne samo radi lepote nego posebno zaradi tega, ker čistota in red vedno gospodarstvo in njegov napredek pomnožujeta in pospešita. O tej potrebni lastnosti dobre domačice smo že v pričetku ovega sestavka govorili; pristavili bi tu le, da naj domačica tudi prav red in čistost ohrani gledé občevanja z družimi ter naj pazno v svojih pogovorih bode. Ona naj ne prenaša po nepotrebnem besede iz hiše v hišo; naj ne pripoveduje o drugih reči, vzlasti tacihi ne, katere jim dobro ime jemljó. Redko so take reči resnične, ali pa so potovale iz toliko ust, da so vse oprasene, umazane in povečane prišle v slednja ušesa, da so zgubile prvo podobo že popolnoma. Mnogokrat se na ovi način škoduje dobrim, doslej nedolžnim in neomadeževanim ljudem, sebi pa se napravi čestokrat grozna sitnost.

Vzlasti pa se naj družinske razmere ne prenašajo iz hiše do hiše. S takim podpihovanjem in jeclanjem se le napravi: jeza, sovraštvo, hude besede

in če je to zgodilo se po hudobiji, je tem večja odgovornost in domačica, ki imade to slabo navado, samo sebe pripravi s časom ob spoštovanje, zaupanje in dobro ime, da se jo potem vsakdor ogiblje. Pazite toraj, drage naše domačice in deklice, ki je vaš namen postati enok gospodarice, da se ne izpolni nad vami pritožba starega Kranjca, ki ogledovaje neprilicaosti sedanje dobe in primerjaje jo s prejšnim časom, tušno izklikne:

Ženke naše več ne znajo
Tiho, sramežljivo bit',
Vse z jezikom obravnajo
Zlodja znajo ž njim krotit'!

(Konec prihodnjic.)

Zgodovinske in potopisne čertice.

(Spisuje L. Ferčnik.)

(Dalje.)

Kmetije in hiše v Aniški dolini so vse po enem kopitu. Večidel so lesene, vsaj v gorenjem nadstropji: strehe imajo bolj ravne, obtežene s kamenjem, razploženim za trami, ki jim namestujejo žreblje. Pri večih kmetijah stoji nad slemenom čeden stolpič s hišnim zvonom, ki posle kliče k mizi in na delo. Od Šladminga dalej je dolina ožja, tudi Aniža je manjša; kmetije so večidel po hribovji. Pihl je zadnja farna vasica v Štajerskem delu Aniške doline; farna cerkev, farovž in vasica nekoliko nad cesto v solnčni legi.

Za postajo Mandling pridemo do meje Solnograške kronovine. Ostanki razdertega zidovja šterlijo na robu neke stermine, iz globoke struge pa prišumi precej velik potok „Mandling“, ki svoje vode zbira izpod Dachsteina in meji sosedni kronovini. Železnica se zvija po soteski med stermim gorovjem, še le pod Radstadtom se svet zopet razširi.

Radstadt stoji na homcu in je svoje dni slovelo zaradi svoje trdnjave ali obzidja, ktero je dobila okoli l. 1287; Solnograški vladike so imeli ondi svojo orožnico. Ob tistem času se je tudi cesta preložila skoz mesto, da so mestjani imeli od nje zaslužka. Do novejšje dobe so se mestjani in okoličani pečali z prevažanjem blaga čez visoke Turje. Vozili so sol na Štajersko in Koroško do Belaka, nazaj pa so vozili žito. Železnica jih je pripravila ob ta zaslužek. Konji so že sposobni za težko vožnjo, ker so Pincgavskega plemena, vendar so še potrebovali čez Turje volovske priprege.

Leta 1860 29. julija sem mestice tudi od znotraj ogledal, toda žalibog le po noči ob $\frac{3}{4}$ 12; zato o njem toliko vem, kot tókrat, ko sem se pod njim in pred ondotno postajo par minut pomudil. Unokrat sem se pripeljal tje s pošto iz Hitava in še tisto noč sem se peljal čez visoke Turje. Do druge pošte pod Turjami bila je vožnja še prijetna in voz dober, toliko neprijetnejša pa je bila vožnja čez Turje, ker v poštnem vozu ni več bilo prostora, stlačijo mene, dva dijaka in še četrtega potnika v že doslužen vozič; priprežejo pa 4 konje in par volov. Vihar je tulil, ploha se je vlijala, vozič pa ni nas mogel braniti

niti dežja, niti vetra. Ko nas živina verh Turij pritira, se je ravno danilo. V gorah je snežilo, zatorej je nas vse močno zeblo in ker je ravno deževati prenehalo, smo radi poskakali iz usnjatega zaboja in peš hiteli čez zadnji klanec. V mali dolinici na sedlu, stoji cerkva in zraven farovž in gostilnica Še višej pa na klancu sem zapazil malo pokopališče majhne duhovnije. Kraj ceste je bilo cvetočega ravšja vse rdeče; to se je kaj čudno vjemalo s snegom, ki se je nam ponujal iz bližnjih verhov. Tem hitreja je bila vožnja navzdol, da sem se vsak hip bal zleteti čez konje v kako grapo ob cesti. Ob 5. uri smo dospeli v Tveng. Kako dobro nam je déla zakurjena izba, v kateri je ravno ciganska derhal vstajala iz ležišča na tléh!

Povernimo se nazaj k železnici. Memo pastaje: Eben se zvija proga skoz predore in po ozki dolinici kraj rečice: Fric. V enem kraji so morali globoko zarezati v persteni hrib in zemljo, ktere tu niso potrebovali, so navozili na drugo stran, kjer je bila napolniti globoka grapa in kjer se dva nasprotna hriba največ približata, ju spojijo z železnim mostom, pod katerim je ostalo dosti prostora za cesto in rečico. Človeka prehaja nekaka groza, ko sliši vedno berlizganje hlapona, kar naznanja, da pridemo v predore in počasna vožnja nas opominja, da ni brez nevarnosti, ker stavbe še niso dosti skušene in poterjene. Četert ure po 11. postojimo pred Hitavom. Dasiravno sem po tem kraji že enkrat in po dne potoval, mi je bil vendar skorej popolnoma neznan.

V gozdu pod Hitavom je bilo v bregu ostalo še mnogo kočic, po katerih so bivali železniški delavci; nektare bodo vendar le ostale še naprej ljudem v prebivališče. Gorskim potokom tu niso napravili kamnenih strugic, nego napeljali so jih po stermih, lesenih žlebičih.

V Bišofshofen-u se križajo vlaki. Vlak, ki se pripelje iz Selške doline, odda svoje potnike na dve strani ali dvema vlakoma, ker se en vlak oberne proti Solnogradu, drugi pa jo zavije v nasprotno stran proti Pincgavi in na Tirolsko in ta je nas že čakal. Le pet minut postanka, ravno toliko časa, da moreš svojo imovino v voz spraviti in že sopiha zopet naprej proti Salici, po nemški „Salcach.“

Od Bišofshofena do Gaštinskih toplic.

Okolica mi je že nekoliko znana iz leta 1860. Imel sem takrat visokoteleče namere, kajti peš sem hotel prekoračiti Turje, tóda ne po zložno izpeljani cesti, nego čez Malniške Turje. Ko pridem do mosta čez Salico pri Werfn-u, bil sem na razpotji, in treba mi je bilo se odločiti, na katero stran bom jo krenil, ali na levo proti Hitavu in dalej s pošto čez Turje, ali poleg Salice v Gaštinsko dolino? Nisem vtegnil dolgo premišljevat, črn oblak pridervi od visokega gorovja na zapadu in silna ploha se vlije, da moram z dežnikom v roci, bežati pod zavetno, košato drevo. V pol uri se je ploha izlila, pekoče solnce je cesto zopet sušilo, in zopet me mika nazaj čez most na cesto proti Gaštinu, ker bil sem že na cesti proti Hitavu. To ni trpelo pol ure in že se mi ponuja druga ploha, in mi obuvalo dobro premoči. Dež mi je pa

že prejšnje dni na potu v Berchtesgaden in nazaj v Halajn že silno nagajal; takrat si do dobrega zapomnim, da je vreme na Solnograškem zelo spremenljivo. Od tod morebiti prigovor, da pride Solnogradčan z dežnikom na svet. Kar se mi takrat ni posrečilo, mogel sem zdaj doveršiti in pogledati v Pincgav in v Gaštinsko dolino.

Častiti bralec, prišla sva nekoliko v stran, a nič ne dé, bova že popravila zamudo, vsaj se voziva z hlaponom.

Prijazna vas na desni strani, ktera se ne malo v hrib vzdiguje in ima 3 cerkve zaporedoma ter v eni versti, je farna vas: Bišofshofen, po kateri je dobila ime tudi postaja. Največa je srednja cerkva, ima gotički stolp in gotička okna, nekoliko više stoji manjša cerkvica. Na vas in dolino pa gleda visoko hribovje, deloma golo, deloma krito s snegom; najvišemu skalovju celo pravijo: „večni sneg“. To visoko gorovje obdaja, kakor veličansko okvirje, romantični kos našega planeta, nekdanjo prošijo Berhtesgaden s slovečim, divje krasnim jezerom: „Königssee“. Od vseh strani in dežel Evropskih hodi gospôda obiskat ta kraj in oblazit gorske velikane. Dopada se ondi le temu, kdor ima dobro obuvale, dosti evenkov v žepu, in mu vreme ne nagaja; vsaj to meni ni bilo milo, kajti, ko se pripeljem jezeru na konec, nastane hud piš in dež in vsa poezija bila je v vodi. K sreči prileti ravno ta čas nek logar iz planin, ki se vsede v čoln in verlo pomaga veslarju veslati. Ob jezeri mi kaže logar pokrito stajo, kjer se v hudi zimi poklada merva divjim kozam, da gladu ne poginjajo. Jih streljati sme le kraljevska rodovina in najviša gospoda. Zopet sva prišla v stran, pa tega se že ni ubraniti, da ne bi kedaj pogledal višej in dalej od železnice in te opomnil, tú ali tam so ti ali drugi kraji.

Po cesti, ktera je tik železnice, gonijo večje ali manjše trope goved, krave črne in balhaste, ponosne in dobro rejene, vidi se jim, da piče ne stradajo. V zagraji na travniku, kjer je trave za ped visoke, se pase čreda; moj sosed v kupeji mi na njo kaže in reče, da je to živina Avhofenskega barona Riese.

Na desnem bregu, kakor na polici se vidi terg „Št. Janjž v Pongavu. Vagoni so se tukaj močno izpraznili, kajti v Št. Janjžu je bil terg, zato se je gnalo po cesti toliko živine, večidel težke in lepe, z dolgim životom, po herbtu in pod vampom je bela, po strani pa temno ali svetlo rdeča; jalovo kravo cenijo 80 — 90, obrejeno, srednje teže 115 — 120 gld.

V Št. Janjžu je okrajno glavarstvo, sodnija, dekanija in gotovo še več drugih uradov za ta kos zemlje, ki se mu pravi Pincgav. Od Št. Janjž, čez Wagrajn in Stari terg vodi velika cesta, ktera se v Radstadtu strinja s cesto na Hitav in na Štajersko stran. Železnica se je tú stisnila k reki, da jo vteg-nem prav dobro ogledovati. Velika je kakor gorenska Sava in prav prešerna, kjer mora teči v tesni strugi med skalovjem; ako pa pride do peščenih bregov, jih ne mara tudi podjeda in požira.

Zopet se nam prikaže grad, pod gradom pa cerkev in vas: Št. Vid, grad se pa kliče Šernberg; oba na homcu levega obrežja, četert ure nad dolino. Na desni strani vstric od Št. Vida se izlije v Salico rečica, ki priteče iz doline Veliko arlske in izpod visokega Ankogl-a.

(Dalje prihodnjič.)

Vdanost do smerti.

(Iz ruske zgodovine. Priobčil F. R. up.)

Boris Federovič Gudenov je caroval koncem 14. stoletja v Moskvi. Ko ga obišče perzijski poslanec, da se mu v imenu svojega vladarja pokloni, pelje ga na veliki Ivan, to je, na veči onih dveh stolpov, ki stojita sredi mogočnega gradu Kremla in imata pozlačeni strehi. Dokler ptujec s take višine nasituje se krasnega razgleda po velikanskem mestu in po okolici, pogovarjata se prav navadno o svojih domovih. Govorica krene na vdanost ljudstva, s katero se zamoreta ponašati samovladarja Ispahanski in Moskovski. Med pogovorom car nepremišljeno in nekako bahato izusti, da sme se zanesti, da kak boljar njegovega carstva nevtegoma skoči raz ta stolp v globočino, če mu on to ukaže.

Ko Perz nekako neverno pogleda cara, in pomenljivo nasmehnivši se molči: pokliče Boris nekega ravno v palači navzočega boljarja na stolp. Ta pride, ponižno se vladarju pokloni ter čaka ukaza. Federovič ga pogleda in reče: „Ali bi hotel meni skazati neko ljubav, da od sebe odvernem sum, ko da bi bil jaz lažnik ali ustnež?“ Boljar se trikrat prikloni in reče: „Ti ukazu, gospodar! tvoj sluga bo slušal, da-si bi mu šlo za življenje.“ „Dobro pravi Gudenov, pa zverni se nevtegoma tukaj raz stolp.“ Boljar, ki je stal ob robu, položi molčeč roko na persi, nizko se nagne pred carom, pošlje proseč pogled proti nebu, in se zažene čez ogrado v strašen prepad.

Prepozno je priskočil car, da bi ga zaderžal; le skušati ga je hotel, a ne pogubiti. Ukaz je bil že dopolnjen in boljar je ležal na podnožji stolpa ubit. Boris je dal zmučkane ostanke tega do smerti vdanega podložnika po kneževsko pokopati, skerbel je zdatno in bogato za njegovo zapuščeno družino, ter je njegove sinove povzdignil v imenitne službe. Perzijski poslanec je čudom se čudil, oni neverni posmeh pa mu ni več prišel na ustni. Pravil je doma, kar je doživel na Kremlu in vladar Ispahana je blagroval cara, ki ima takošnih podložnikov!

Slovensko slovstvo.

„Kratek opis Štajerske, Koroške, Kranjske in Primorja“ se imenuje 24 strani obsegajoči dodatek čitankam za slovenske ljudske šole, ki ga je sestavil Ivan Lapajne in ga je obelodanila tiskarna Pajkova v Mariboru. Knjižica je za rabo učečej se mladini naših ljudskih šol kaj primerna in nam kaže posameznih, imenovanih pokrajin: velikost, število stanovalcev in meje; reke, jezera, gore, ravnine, podnebje, ceste, pridelke; razdelitev, mesta in terge.

Večinom je pisatelj posnel ovo sestavo izvrstni knjigi Jesenkovi: „Občni zemljepis“ str. 149. in drg.; novotarije pa, ki se tu in tam nahajajo, so deloma iz lastne glave pisateljeve in nam kažejo, da si konečno ni dovolj ogledal petrebnega gradiva. Tako n. pr. je razdelitev Koroške povsem nejasna in nepravilna in nikakor ne ugaja istinitosti. K zgornjej Koroški spada vsakako tudi zilska in kanalska dolina, v katerih bivajo Slovenci in vendar pravi pisatelj, da so tu Slovenci le po spodnjem (!) Koroškem. Nasprotno spada k spodnjej Koroški labudska dolina.

Sploh naj prilično omenimo, da si zemljepisci gledé razdelitve koroške dežele zelo nasprotujejo in načela kažejo, ki so včasih ljudstvu in poznatelj Koroške povsem neznana in tudi neopravičena. Če bi se že dežela v dva dela deliti morala, bi bila meja nad Celovcem preko glinske doline, grobniskega polja do Motnice in južno od Celovca preko Ljubelja. V etnografičnem smislu pa se še računi k spodnji Koroški kraj okoli Blatnograda, potem hodiška dolina in rožna dolina do blizo Jepe. Meje natančno staviti bi bilo vsakako težko.

Pri imenovanji jezer in gor na Koroškem in tudi po drugih pokrajinah, bi bil pisatelj lahko omenil jezera in gore, ki so v slov. delu posameznih dežel; a tu le malo slov. imen čujemo. Gledé statističnih dat bi imeli mnogo opomniti. Celovec nima 25.000 prebivalcev, temveč po novejši štetvi leta 1870. le 15.200. Kar tiče števil bivalcev po narodnosti, je pisatelj na škodo našemu rodu po mogočnosti pomanjšal broj slovenskih in povišal broj nemških prebivalcev. Na spodnj. Štajerskem šteje 400.000 Slovencev in Jesenko 430.000; na Koroškem 100.000; Jesenko pravi, da je po rodu čez $\frac{1}{3}$ Slovencev, toraj od 336.000 nad tretjina! Kozler jih šteje 113.000 in šematizem kerške škofije 118.000 v slovenskih in slovensko-nemških farah. Za to pa poviša L. število Nemcev na Kranjskem in jih šteje 25.000; mimo tega Jesenko samo 20.000 i. t. d.

Jezik je v občem prav domač, lahko umljiv; tu in tam nas pa motijo nekatere nepravilne oblike, tako n. pr. predlog „v“ na vprašanje „kje“ z dajavnikom (v gornjemu) i. t. d. in nekoje tiskovne pomote, ki bi baš v enacej knjižici za šolsko mladino morale izostati, n. pr. krovina, m. kronovina! pod Ažijo, m. Anižo; sprejemši zvestobe, m. sprejemši prisego zvestobe i. t. d. Knjižica velja 10 novc.

Knjigi: „Doktor Zober“, originalen roman in „Tugomer“, izvirna tragedija v petih dejanjih (vsakej je cena 60 nkr.), kateri je verlo znani pisatelj Jos. Jurčič v občo zadovoljnost in pravo veselje našega roda priobčil, ste kaj znameniti in ju našim bralcem prav živo priporočamo. Enako velja o drugej knjigi: „Slovenske knjižnice“, ki obsega nekatere prav zanimive „kalifornske povesti“ Bret. Harte-a. Sploh voščimo „Slovenske knjižnici“, ki pod vredništvom in voditeljstvom čislana sloven. pisatelja J. Jurčiča v narodnej tiskarni v Ljubljani izhaja, prav obilno razširjatev med slovenskim svetom. —m—.

* „Mali občni zemljepis“ je nova knjiga, ki jo je J. Jesenko v Terstu ravnokar na svitlo dal. Pripravna je v prvi versti za prve razrede srednjih šol in za učiteljska izobraževališča. Knjiga je lično in s precej velikimi čerkami tiskana in se dobiva pri knjigarjih po 80 kr.

Janežičeva slovesnost. Tukajšni domorodci nameravajo sredi meseca avgusta s posebno slavnostjo prehitro umerlemu buditelju slov. beletristike, neutrudljivemu tajniku družbe sv. Mohora in zasluge polnemu jezikoslovcu Anton Janežič-u v hvaležnostni spomin na rojstnej mu hiši v Lešah, v rožnej dolini ploščo staviti. Slavnost naj bi postala sploh slovenska, v kar so se že posamezna društva po Slovenskem poprašala in dojdejo baje odgovori koncem junija. Vse natančneje se kasneje pojavi. Naj bi se razna društva po Slovenskem ove slavnosti, ki velja neutrudljivemu delavcu na slov. slovstv. polju, obilno vdeležila in tudi Slovenci staroslavne Gorotana naj bi vsestransko s pravo serčnostjo ove preblage misli se poprijeli, da postane dan slavitve vreden velikim zaslugam Janežičevim!

Vabilo na naročbo.

S to številko konča „Besednik“ prvo polovico t. l. Vabimo častite naročnike, ako niso naročeni za celo leto, naj kmalo ponovijo naročnino. Novim naročnikom moremo postreči še z vsemi letošnjimi številkami.